

Olatzagutiako errauskailua

Batzuentzat negozioa, gehienentzat langabezia

Olatzagutiako Cementos Portland Valderrivas-en hondakinak erretzeko proiektuak hautsak harrotu ditu Sakanan eta inguruetan. Zementuaren sektorea krisi gorrian dago eta langileek kezka bizi dute egoera. Testuinguru horretan, enpresak honako ekuazioa erabili du bere egitasmoaren alde: hondakinak errez CO₂ gutxiago isuriko da, lehiakorrako izango gara, eta lanpostuak mantenduko dira. Horrela al da?

URKO APAOLAZA

SAKANAN krisiak triskantza ikaragarria egin du, antzina eskualde industriala zena egun basamortu bilakatzeko bidean da: lau urtean %130 igo da langabezia. 2008ko martxoan hormigoizko prefabrikatuak egiten zituen Dinescon-ek atak itxi zituenetik, beste hamaikak segitu diote. Gamesako lantegiaren itxierak alarma guztiak piztu zituen, gero Arfe burdindegiko 157 langileak kaleratu zituzten eta orain Sunsundegiko 257 lanpostuak daude arriskuan; eskualdeko enpresarik handiena da autobusbileta. Herritarrek kezka handiz ari dira ikusten langabeziaren itzala hedatzen. Plataformak sortu dira, elkartasun ekimenak egin, erresistentzia kutxak eta elikagai bankuak bete... Enplegua mantentzea lehen-tasun bilakatu da Sakanan.

Horren guztiaren erdian, Olatzagutiako Cementos Portland Valderrivaseko (CPV) labeen soslaiari begiratzen dio askok. Mendea pasatxo duen fabrikak 152 laguni eta haien familiei ematen die jaten. Inguruko harrobietatik ustiatutako kareharriarekin klinkerra sortu eta urtean 1.300.000 tona zementu egiteko gaitasuna du. 2002an, eraikuntzaren boom betean, FCC erraldoiaren esku geratu zen Portland Valderrivas talde osoa. Baina krisiak zementugileak ere irentsi ditu: 2007an, sektoreak goia jo zuenean, 56 milioi tona

LANDER FDEZ DE ARROYABE / ARGAZKI PRESS

Olatzagutiako lantegiak mendea pasatxo du eta inguruko handiena da.

zementu saldu ziren Espainiako Estatuan, 2012an 16 milioi tona besterik ez direla salduko aurreikusi du Oficemen Espainiako zementugileen patronalak. CPVk 7,2 milioi euroko galerak izan ditu 2011ko lehen bederatzi hilabeteetan eta negozio ildo berriari ekitea hil ala bizikoa zaio: hondakinak erretzea.

Troiako zaldia

CPVren esanetan hondakinak erretzea ezinbestekoa da petrolio kokea ordezkatzeko, CO₂ gutxiago isurtzeko eta lehiakorrago izateko. 2014 urterako erabilitako erregaiaren %30a “alternatiboa” izatea nahi du konpainiak. Inbertsio handiak egin ditu horretarako eta bere lantegien artean Olatzagutiakoa da hondakinak erretzen ez dituen bakarrenetakoa. Baina proiektua martxan da.

Errausketaren kontrako taldeen esanetan, CPV pixkanaka ari da sarea botatzen. Lehenik ingurumen txostena aurkeztu zuen eta onartu egin zion Nafarroako Gobernuak; gero txosten horren moldaketa egin zuen hondakin zehatz batzuk erretzea eskatzeko –industrian erabilitako egurrezko produktuak– eta hori ere onartu egin zuen Gobernuak. Biak daude errekurrituta. Errausketaren kontrako taldeek ez dute zalantzarik hurrengo pausoa zein izango den: zerrenda hori zabaltzea, eta azkenik, etxean sortzen dugun

Errausketaren aurkakoez ez dute zalantzarik Portlanden hurrengo pausoa zein izango den: erre beharreko hondakin zerrenda zabaltzea

zaborra eta bestelako hondakin industrialak Olatzagutian erretzea. “Jauzi kualitatiboa lortu dugu, baina ez kuantitatiboa. Beste hondakin batzuk erretzea da gure asmoa” aitortu du CPVk. Enpresak dio ez duela jarduera aldatuko, erregaiak ordezkatu besterik ez, baina gero eta ozenago entzuten dira “ezkutuko errauskailuaren” kontrako ahotsak.

2011ko uztaillean Altsasun inoiz egin den manifestaziorik handiena burutu zen, 3.000 lagun bildu ziren CPVren errauste egitasmoaren aurka. Errausketaren kontrako mugimendua ez da Sakanara mugatu, hilabete batzuk beranduago Hiru Mugak Batera plataforma sortu zen, Sakanako, Ameskoako, Arabako Lautadako eta Gipuzkoako Goierriko taldeak biltzen ditu. Abenduaren 7an Lizarran ehunka lagun bildu ziren proiektuari berriz ezetz esateko eta eskualde horietako udal gehienek gaitzespena ere jaso du errauskailuak. Alderdi politikoak, nekazariak, auzo elkarteak, turismo erakundeak, partzuergoak... ugari dira protesta egin dutenak. Bestetik, Sakanako Mankomunitatea hondakinak atez ate biltzeko bideragarritasun plana egiten ari da, birziklapena %80ra igotzeko. Datu horiekin CPVk erretzeko materialik ez luke izango kasik.

Osasuna da gehien larritzen duen alderdietako bat. CPVk dio bere labeetan 1.500-2.000°C-tara erreko direla hondakinak eta bero horrekin ez dela dioxinarik sortzen. Temperatura hori baina, erregai homogeneoa erabiliz eta klinkerizazioa modu orekatuan eginez baino ezin liteke jaso; askorentzat zaila da sinestea ibilgailu zatiekin eta haragi puskekin halakorik lortuko denik. Areago, aurreerrauskailuko galdaratik pasatzean 800°C-tara jaisten da beroa eta ebakuazio hodian 300°C besterik ez da izaten. Hiru Mugak Baterak-ek

dokumentala kaleratu du hondakinak erretzearen kontrako argudioak azalduz; temperatura horiekin gaixotasunak izateko aukera eta hilkortasun tasa handitzen dela diote bertan hainbat adituk.

Lemoan ez eta Olatzagutian bai?

Fabrian lanean ari direnen artean gehienak olatzagutiarrak dira. CPVk Olatzagutiako Udaren aurrekontuaren %25a ordaintzen du zergetan. Eskualdeko ekonomian eragiteko gaitasun itzela du enpresak, eta badaki. Jose Antonio García CPVko Olatzagutiako plantako zuzendariak nabarmendu du “bailarako enpleguaz eta aberastasunaz” hitz egiten ari direla. Momentu honetan lantegiko bi labeetako bat geldirik dago eskari faltagatik eta enpresak barne berregituraketak egin ditu, azpi-kontratazioak bertoko pertsonalarekin ordezkatzeko; langileek arduraz bizi dute egoera. Enpresa komitean nagusi den UGT sindikatua hondakinak erretzearen defendatzaile porrokatua bihurtu da: “Gure etorkizuna ezinbestean [hondakinak] balorizatzean eta inbertsioetan datza”. Lehiakortasunak lanpostuak mantentzea ekarriko omen du.

Ekuazio hori ez da hain sinplea ordea. Espainiako Lehiakortasunerako Batzorde Nazionalak 11 milioi euroko isuna ezarri die hainbat enpresa zementugileri Nafarroan eta inguruko lurraldeetan kartel bat osatzeagatik, tartean CPV dago (5,6 milioi euro). Telefono deien entzuketetan eta erregistroetan lortutako informaziotik ondorioztatu dute enpresa horietako ordezkariak CPVren Nafarroako egoitzan bildu zirela hormigoiairen prezioaren igotza paktatzeko eta merkatua banatzeko. Sektoreak oso merkatu zurruna dauka, produktua garraiatzeak kostu handia baitu eta esportazioak ez dira normalean errentagarri izaten, automobilgintzako edo makina erremintako sektoreetan ez bezala –CPVk 2010ean ekoiztutako zementuaren %11 baino ez zuen esportatu–. Horrek zementu industriako enpresen arteko lehia gutxitu eta monopoliorako joera handitzen du. Benetan al da lehiakortasun falta Olatzagutiako fabrikaren ara-

Sinadurak biltzen, Cementos Portland-en errauste proiektuaren kontra. Herritarren oposizioa hainbat eskualdetara hedatu da.

zoa? Galdera horri erantzuteko ez da oso urrutira joan beharrik.

CVPk Lemoan duen lantegian aspalditik ari dira hondakinak erretzen, aitzindaria izan zen horretan. Besteak beste, urtean 50.000 tona pneumatiko erretzen dituzte FCC taldeko ere baden Neuciclaje enpresak hornituta. Egun Lemoan erabiltzen den erregaiaren %30 inguru hondakinak dira, hau da, CPV 2014rako zuen helburua jada bete du Bizkaiko filialak. Hondakinak erretzeak, ordea, ez ditu langileak enpresaren irabazi asmoetatik babestu. Duela hiru aste Enplegu Erregulazio Espediente bat aurkeztu zuen Cementos Lemonak 123 langileentzat, zementuaren produkzioa azken urteetan %40 jaitsi dela dio zuzendaritzak.

Lemoako kasuak argi erakusten du lanpostuak zementu produkzioari loturik daudela, ez hondakinak erretzeko egitasmoari. Greenpeaceen arabera, 100.000 tona hondakin erretzeko 25 pertsona nahikoa dira. Bilboko Zabalgarbiko errauskailuan 45 lagun daude 225.000 tona hondakin erretzeko; Nafarroa osoan ez da hainbeste hondakin sortzen. Zenbat esku beharko dira Olatzagutiako plantan?

Portlandek begi bakarretik negar

CPV 2014rako zuen helburua jada bete du Bizkaiko filialak. Hondakinak erretzeko, ordea, ez ditu langileak enpresaren irabazi asmoetatik babestu. Duela hiru aste Enplegu Erregulazio Espediente bat aurkeztu zuen Cementos Lemonak 123 langileentzat, zementuaren produkzioa azken urteetan %40 jaitsi dela dio zuzendaritzak.

petrolio kokea hondakinekin ordezkatzuz dirua aurreztuko du, azkenean hauek merkeago direlako. Baina hondakinen berotze ahalmena ez da petrolioaren erdira iristen, beraz, tona kopuru bikoitza beharko du. Non dago orduan aurrezpena? Zaborrak bildu eta tratatzeaz talde bereko FCC arduratzen da nagusiki eta mankomunitateek eta enpresek zerbitzu horrengatik ordaintzen dute. CPV 2014rako zuen helburua jada bete du Bizkaiko filialak. Hondakinak erretzeko, ordea, ez ditu langileak enpresaren irabazi asmoetatik babestu. Duela hiru aste Enplegu Erregulazio Espediente bat aurkeztu zuen Cementos Lemonak 123 langileentzat, zementuaren produkzioa azken urteetan %40 jaitsi dela dio zuzendaritzak.

Bestetik, dioxido karbonoaren merkatuan ere mokadutxoak jan dezake CPV 2014rako zuen helburua jada bete du Bizkaiko filialak. Hondakinak erretzeko, ordea, ez ditu langileak enpresaren irabazi asmoetatik babestu. Duela hiru aste Enplegu Erregulazio Espediente bat aurkeztu zuen Cementos Lemonak 123 langileentzat, zementuaren produkzioa azken urteetan %40 jaitsi dela dio zuzendaritzak.

Cementos Lemoa-ko kasuak argi erakusten du lanpostuak porlan produkzioari loturik daudela, ez hondakinak erretzeko egitasmoari

Aracama eta Elorrieta: bi sugandil Portlanden

Nafarroako Gobernuak irmoki babesten du errauste proiektua, besteak beste, lotura handiak eta interes berak dituelako zementugilearekin eta bere zuzendariekin.

Jose Mari Aracamak, esaterako, joan etorriko bidaia egin du Portlandera. Hogei urtez Olatzagutiako plantako finantza zuzendari aritu ondoren, Nafarroako Gobernuko Ekonomia sailburu izendatu zuten 1996an. Orain ate handitik itzuli da, presidentearen alboko kargua hartuta.

Jose Ignacio Elorrietak ere badu loturarik erakunde publikoekin. Egun Portlandeko Ingurumeneko zuzendari nagusi denak, Nafarroako Gobernuko Osasun eta Ingurumen sailtarako lan egin zuen. ISR fundazioko bazkide ere bada Elorrieta, eta errausketa aurreikusten duen Nafarroako hondakinen planaren idazleetakoa bat da. Eta hara, Olatzagutian hondakinak erre behar dituzte.

tzeko –2013an muga hori 640.000 ingurura jaitsi liteke–. Baina egun, labe bakarra martxan duela, 300.000 tona inguru aurrezten ditu urtean. Are gehiago aurreztuko du hondakinekin, erregai horrek ez omen baitu CO₂rik isurtzen Europako araudien arabera. Aurreztutako tonak, jakina, merkatuan saldu ditzake berriz.

Diru parrasta hori guztia ia izerdirik bota gabe eskura dezake CPV 2014rako zuen helburua jada bete du Bizkaiko filialak. Hondakinak erretzeko, ordea, ez ditu langileak enpresaren irabazi asmoetatik babestu. Duela hiru aste Enplegu Erregulazio Espediente bat aurkeztu zuen Cementos Lemonak 123 langileentzat, zementuaren produkzioa azken urteetan %40 jaitsi dela dio zuzendaritzak.

